

Bosactua | Houtkap is geen synoniem voor ontbossing

3 januari 2020 om 13:21 door Bert De Somviele

Het voorbije jaar is er veel te doen geweest rond het bos en de bomen in Vlaanderen. Zo was er de eis van BOS+ voor 6 miljoen extra bomen in de nasleep van de hittegolven van afgelopen zomer. Om een tegengewicht te bieden aan de steeds acuter wordende problematiek van de hitte-eilanden, eiste BOS+ van de Vlaamse regering om werk te maken van 6 miljoen bijkomende bomen in stads- en dorpskernen. Na de recordtemperaturen van de maand juli groeide het besef dat we ons echt zullen moeten aanpassen aan het veranderende klimaat.

Daarnaast bereiken ons vanuit Vlaamse regering hoopgevende signalen rond de thema's bos en natuur. Het Vlaamse Regeerakkoord ademt veel meer ambitie uit dan haar voorgangers, BOS+ vindt er veel van haar prioritaire aandachtspunten expliciet vermeld. Niet alleen wordt de meer dan 20 jaar oude belofte van 10.000 ha bosuitbreiding van onder het stof gehaald, ook andere pijnpunten in het recente bosbeleid, zoals de gebrekkige werking van het boscompensatiemechanisme en de absolute nood aan het behoud van onze meest waardevolle bossen, komen aan bod. In de provincie Vlaams-Brabant wil men bovendien 1 miljoen bijkomende bomen planten om het groene karakter van de Vlaamse rand te versterken.

Wat die stijgende aandacht voor bos en bomen met zich mee brengt, is een groeiend aantal bezorgde burgers die zich, al dan niet verenigd in lokale actiecomités, inzetten om 'hun' bomen te beschermen. De bomen waar wij elke dag langslopen, waarop we uitzicht vanuit onze tuin, waarlangs we onze hond uitlaten of waar we als tiener ons eerste lief gekust hebben, dat zijn immers ook 'onze' bomen, ook al zijn we er vaak niet de juridische eigenaar van.

Het gaat in Vlaanderen niet goed met biodiversiteit, klimaat, bos en ruimtelijke ordening. Wakkere burgers hebben dan ook groot gelijk dat ze zich zorgen maken, en het valt alleen maar toe te juichen dat ze hun overheden en bosbeheerders aanspreken op de keuzes die die maken. Als overheid heb je de verplichting om dat serieus te nemen en op een respectvolle en onderbouwde manier je beheer toe te lichten. Gelukkig doet de overgrote meerderheid van de boswachters en groenbeheerders die ik ken, dat ook op zeer degene wijze.

Als overheid heb je echter ook de verantwoordelijkheid om de maatschappelijke noden die zich stellen om te zetten in realisaties op het terrein. Meer dan 20 jaar lang loze beloftes over bosuitbreiding, de realisatie van de meeste stadsbossen op de lange baan, het plan voor de bescherming van de waardevolle bossen een in stilte afgevoerde catastrofe, een boscompensatiesysteem dat langs alle kanten rammelt... Ik versta zeer goed dat een groeiend aantal mensen het stilaan zéér moeilijk heeft met een Vlaamse overheid die op die manier eigenlijk vooral misprijzen voor haar bossen toont. Jaar na jaar wordt een sluipmoord op ons bosareaal gepleegd. Door dat toe te laten zaag je als overheid zelf ook de poten van onder het sowieso al kwetsbare draagvlak voor de vaak moeilijke keuzes die het reguliere beheer van onze bossen en natuurgebieden vergen.

In een Vlaanderen dat zo slordig met bosbehoud omgaat, dat schuldig verzuim pleegt waar het gaat om bosuitbreiding, én dat ook voor klimaat en biodiversiteit dringend meer dan één tand moet bijsteken, wordt het stilaan dan ook onverdedigbaar om nog compensatievrij te ontbossen voor de realisatie van andere natuurtypes. We hebben effectief nood aan een krachtig beleid om de biodiversiteitscrisis te keren, maar Vlaanderen heeft zich recent, in het kader van de Europese klimaatdoelstellingen LULUCF, ook geëngageerd tot veel doortastender bosbehoud. Ook hierover moet het debat opnieuw gevoerd worden, en moeten de criteria en procedures aangepast worden aan een intussen flink gewijzigde context. Elke beslissing om bos te vervangen door andere natuur moet het resultaat zijn van een zeer grondige afweging die rekening houdt met al deze factoren, en die ook de toets van de democratische consultatie doorstaat. Voorlopig zien we dat echter nog niet doorvertaald op het terrein.

We komen uit een periode van 10 jaar rampzalig bosbeleid met een minister die vond dat de functie van bomen "altijd al was om gekapt te worden". Het is aan de komende regering(en) om beter te doen en – in woord én daad - veel meer prioriteit te geven aan onze bossen. Daarbij mogen we echter ook niet vervallen in het tegenovergestelde discours van onze ex-minister, door elke vorm van houtkap te diaboliseren. Houtkap is immers géén synoniem voor ontbossing. Hout is een ongelooflijk materiaal, het enige écht hernieuwbare bouw materiaal dat we kennen en een grondstof voor een indrukwekkend gamma aan innovatieve kwaliteitsproducten, gaande van chemicaliën over kledij tot recycleerbare kunststoffen. Als u

of ik om ons heen kijken in onze woning en al het hout wegdenken, dan blijft er in de meeste gevallen weinig over. Ikzelf zou in elk geval een nat pak overhouden aan de volgende regenbui.

Maar dat hout moet natuurlijk wel ergens vandaan komen. Een pleidooi voor een moratorium op houtkap in de Vlaamse bossen kan op het eerste gezicht wel sympathiek lijken, het is in de praktijk noch realistisch, noch wenselijk. Het betekent dat je ofwel hout moet vervangen door alternatieve materialen (metaal, beton, kunststof, ...), die echter allemaal een milieu-impact hebben die veel groter is dan die van hout. Ofwel ga je echt de volle 100% van onze houtvraag invoeren uit het buitenland, met als gevolg dat we onze ecologische voetafdruk helemaal exporteren naar landen waar bossen vaak nog veel meer onder druk staan dan bij ons. Een dergelijke Vlaamse *not in our backyard*-aanpak draagt op geen enkele manier bij tot de oplossing van de vele uitdagingen waar we voor staan.

Met BOS+ zien wij niettemin de toekomst hoopvol tegemoet. Het moet een toekomst zijn van kwaliteitsvolle, biodiverse, klimaatresiliënte bossen die duurzaam beheerd worden en waarbij maximaal voor bosbehoud gekozen wordt. Dit toekomstbeleid moet bovendien gekoppeld worden aan een ambitieus traject op vlak van bosuitbreiding en bijkomend groen in de woonkernen. Het moet een toekomst zijn waarbij in die bossen aan duurzame houtkap gedaan kan en mag worden, en we er vervolgens naar streven om dat hout via korte keten lokaal te verwerken tot kwaliteitsproducten.

Vergis u niet, elk van de hierboven vermelde aspecten op zich vormt een complexe, aartsmoeilijke uitdaging. Maar dat is waar het Vlaamse bos- en bomenbeleid vandaag voor staat. Een uitdaging waar we met BOS+ graag mee onze schouders onder zetten.

Gelieve als volgt citeren: Bert De Somviele (2020) Bosactua | Houtkap is geen synoniem voor ontbossing. Bosrevue 83b, 1-3.

ISSN 2565-6953 – Bosrevue 83b